

Ärende: Begäran om utlåtande, justitieministeriets brev 12.11.2013 (OM 1/41/2011)

Justitieministeriet har berett tingsrätten möjlighet att ge sitt utlåtande om betänkande om revideringen av lagstiftningen om faderskap (JM:s betänkanden och utlåtanden 56/2013). Tingsrätten vill tacka för möjligheten att ge följande utlåtande i saken.

Tingsrätten anser revideringen både nödvändigt och efterlängtad ur domstolspraxisens synvinkel. Arbetsgruppen har med försorg beaktat senaste tiders utveckling i parrelationer samt i människorättsdomstolens praxis. Arbetsgruppens betänkande motsvarar väl krav som utvecklingen har ställt och ger en gedigen grund för vidare lagstiftningsarbete i saken.

Tingsrätten stöder särskilt följande propositioner:

- Ändring i konstaterande av faderskap på grundval av äktenskap (äkta mannen är far till barnet då barnet är fött vid sådan tid efter äktenskapets upplösning att det kan ha blivit avlat före den äkta mannens död) 2 § 2
- Barnatillsyningsmannens tjänsteplikt att göra en faderskapsutredning även i fall där barnet är över 15 år gammal och ända tills barnet har fyllt 18 år (4 § 2 punkt 1) samt även i fall där barnets mor och far begär om utredning inom sex månader från barnets födelse (4 § 2 punkt 3) och magistratens möjlighet i dessa fall fastställa att den äkta mannen inte är barnets far om utredningen så bevisar (36 §)
- Möjlighet att inleda en faderskapsutredning redan före barnets födelse i fall möjligheterna att få bevis för faderskapet annars skulle äventyras eller om det finns någon annan särskild orsak till detta (4 § 3)
- Möjlighet att erkänna faderskapet till barnet före barnets födelse (14 §)
- Möjlighet för mannens rättsinnehavare att ge sitt samtycke till att faderskapet fastställs utan rättegång genom magistratens beslut (20 §)
- Domstolens lagstadgad plikt att höra barnatillsyningsman i en rättegång om fastställande av faderskap (27 § 3) samt mans plikt att instämma såsom svarande även de män som förutom käranden kan komma i fråga som far till barnet (28 § 3)
- Möjlighet för en man som anser sig att vara far till ett barn som har fötts under moderns äktenskap i ett lagstadgat undantagsfall att väcka talan för upphävande av faderskapet (37 §)
- Bestämmelser om barnets arvsrätt i fall barnet är fött före den 1 oktober 1976

och faderskapet fastställs i domstol på grund av dennes tala (62 §)

- Möjlighet att ta cellprov för rättsgenetiska faderskapsutredning från munnens slemhinna.

Tingsrätten hyser däremot dubier emot propositionen att just barnmorskan eller hälsovårdaren skulle vara den myndighet som skulle ta emot erkännandet av faderskapet före barnets födelse. Man kan visst tänka att det skulle stöda det ytterst viktiga arbetet som tjänstemannen i fråga gör främst för barnets och moderns bästa genom att underlätta moderns möjliga oro gällande mannens erkännande av sitt faderskap. Å andra sidan skulle det lätt föra observationen från de främsta och viktigaste sakerna gällande moderns och barnets hälsotillstånd samt blivande föräldrarnas uppgifter till det rättsliga. Då tjänstemannen i fråga skulle även i vissa fall ha plikt att vägra att ta emot erkännandet skulle situationen lätt ge anledning till onödig konfrontation mellan tjänstemannen och paret. Konfrontationen skulle å sin del lätt störa ovan nämnda konfidentiella relationen mellan tjänstemannen och paret och vara till sist emot barnets bästa. Att just barnmorskan eller hälsovårdaren tar emot erkännandet är dock praktiskt i flesta fall. Därför finner tingsrätten att det vore bäst om barnmorskan eller hälsovårdaren borde åtminstone underställa sin vägran barnatillsyningsmannen. Tyngdpunkten skulle då flyttas till barnatillsyningsmannen som även i andra fall tar emot erkännandet. Barnatillsyningsmannen skulle å sin del ge sitt utlåtande i saken och skicka handlingarna i saken vidare till magistratet som skulle vara den beslutsfattande myndighet i saken.

Tingsrätten tar inte i detta skede ställning till de principiella linjedragningar kring moderskap och föräldraskap på sidorna 14 – 27 i betänkandet.

Daniel Allén

Ledande lagman

Utlåtandet har bearbetats av ledande lagman Daniel Allén samt tingsdomare Tomi Vistilä